

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ОРГАНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ
(ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ
У 2020/2021 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ**

Загальна редакція:

Самойленко Н.Ю., директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області, кандидат педагогічних наук

Укладачі:

Василенко О.В.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
Кіхтенко І.В.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
Косар І.О.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
Лабудько В.С.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
Лубинець В.О.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
Марухина І.В.,	директор навчально-методичного центру психологічної служби КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Сікірницька Т.М.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
Смирнова І.О.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
Темченко О.В.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
Чхайло О.М.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
Шейкіна К.М.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
Ященкова Є.І.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Організація освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти у 2020/2021 навчальному році : методичні рекомендації / під заг. ред. Самойленко Н.Ю. Суми, 2020. 39 с.

В основу методичних рекомендацій покладено нормативно-правову документацію щодо організації освітнього процесу у 2020/2021 навчальному році, роз'яснено особливості здійснення професійної та загальноосвітньої підготовки, виховної роботи та психологічного супроводу в умовах змішаного та дистанційного навчання.

Для директорів, заступників директора, старших майстрів, викладачів та майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти..

ЗМІСТ

I. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ У 2020/2021 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ	4
1.1. Загальні вимоги	4
1.2. Професійна підготовка	5
1.3. Загальноосвітня підготовка	9
1.4. Виховна робота	15
1.5. Психологічна служба	19
1.6. Підвищення кваліфікації педагога	22
1.7. Перелік методичних матеріалів НМЦ ПТО у Сумській області, рекомендованих для використання в роботі	23
II. РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	24
2.1. Загальні положення	24
2.2. Орієнтовна модель дистанційного уроку (загальноосвітня, професійно-теоретична та професійно-практична підготовка)	26
2.3. Сервіси для організації дистанційного навчання	26
2.4. Оцінювання робіт учнів під час дистанційного навчання	29
2.5. Електронний журнал	31
2.6. Інструменти спілкування в дистанційному навчанні	31
2.7. Платформи для навчання	33
III. Перелік законодавчих та нормативно-правових актів для організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти у 2020/2021 навчальному році	

I. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ У 2020/2021 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

1.1. Загальні вимоги. Новий навчальний рік має свої особливості у зв'язку з епідемічною ситуацією щодо поширення коронавірусної інфекції COVID -19. У 2020/2021 навчальному році заклади професійної (професійно-технічної) освіти повинні забезпечити реалізацію освітніх програм у штатному режимі, дотримуючись санітарно-епідемічних вимог в умовах профілактики і недопущення поширення гострої респіраторної хвороби – COVID-19.

Режим роботи закладу професійної (професійно-технічної) освіти визначається закладом самостійно на основі відповідних нормативно-правових актів. Задля дотримання безпечних умов перебування учасників освітнього процесу в закладі освіти рекомендуємо керуватись нормативними документами Міністерства охорони здоров'я України, місцевих органів влади щодо здійснення протиепідемічних заходів, у першу чергу: постановою Кабінету міністрів України від 22 серпня 2020 року № 641 «Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби – COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», постановами Головного державного санітарного лікаря України від 22.08.2020 № 50 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» та від 04.08.2020 № 48 «Про затвердження Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів у гуртожитках в період карантину в зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», листа Міністерства освіти і науки України від 17.08.2020 №1/9-445 «Щодо організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти у 2020-2021 навчальному році» *(посилання на ці документи можна знайти у розділі «Перелік нормативно-правових актів для організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти у 2020/2021 навчальному році»).*

Звертаємо увагу на те, що освітній процес у карантинних умовах забезпечується: дезінфікуючими заходами, організацією соціального дистанціювання; мінімізацією переміщення здобувачів освіти та комунікації між ними в межах закладу освіти; дотриманням нормативів наповнюваності навчальних аудиторій, забезпеченням санітарних норм, постійним інформуванням здобувачів П(ПТ)О, батьків, роботодавців щодо особливостей роботи закладу в умовах карантину.

Структура навчального року, тривалість навчального тижня, дня, занять, відпочинку між ними, інші форми організації освітнього процесу встановлюються закладом професійної (професійно-технічної) освіти в межах часу, передбаченого освітньою програмою та робочим навчальним планом. При складанні розкладу занять не допускається скорочення перерв.

Під час організації освітнього процесу рекомендуємо розглянути можливість використання різних форм реалізації освітніх програм в частині засвоєння окремих предметів, занять виробничого навчання, курсів позаурочної діяльності (факультативів, гуртків) з використанням технологій дистанційного навчання або запровадження змішаного навчання.

У випадку погіршення епідемічної ситуації передбачити можливість дистанційного навчання.

Для організованого впровадження різних форм навчання рекомендуємо:

1. Провести анкетування педагогічних працівників та здобувачів освіти з метою виявлення використання електронних засобів щодо обліку та організації навчання.
2. За результатами анкетування визначити єдину навчальну платформу.
3. Розглянути на засіданні педагогічної ради порядок організації освітнього процесу.
4. Розробити узгоджену навчальну програму. Розглянути на засіданні методичної (циклової) комісії та ухвалити рішенням педагогічної ради.
5. Скласти щотижневий план навчання.
6. Підготувати наказ про організацію освітнього процесу у 2020/2021 навчальному році.
7. Створити електронні засоби навчання.
8. Схвалити на засіданні методичної ради закладу освіти методичні матеріали (відео, конспекти лекцій) педагогічних працівників, що будуть використовуватися в освітньому процесі.
9. Розробити систему електронного оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.
10. Налагодити систему взаємодії: здобувач освіти – викладач – майстер виробничого навчання.

Отже, декілька порад щодо проведення навчальних занять складових професійної та загальноосвітньої підготовки.

1.2. Професійна підготовка. Підготовка кваліфікованих робітників здійснюється за стандартами професійної (професійно-технічної) освіти на основі компетентнісного підходу та нормативними документами у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

Звертаємо увагу керівників закладів освіти: обов'язковою умовою реалізації стандартів є складання освітніх програм та виконання робочих навчальних планів, погоджених та затверджених в установленому порядку.

Наголошуємо на обов'язковому проведенні інструктажів та дотриманні правил з охорони праці, виробничої санітарії та особистої гігієни (порядок, зразки документів можна переглянути у навчально-методичному посібнику НМЦ ПТО у Сумській області «Організація роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах професійної освіти»).

Майстрам виробничого навчання рекомендуємо упроваджувати сучасні виробничі технології та використовувати обладнання, яким оснащено виробництво замовників кадрів шляхом (за необхідності) проведення навчання на виробництві або організації навчання за дуальною формою.

Залежно від особливостей епідеміологічної ситуації в окремих адміністративно-територіальних одиницях регіону виробниче навчання можливо організувати з використанням технологій дистанційного навчання за окремими професіями (агент з організації туризму, перукар, візажист, манікюрник, педикюрник, кухар, пекар, кондитер, монтажник інформаційно-комунікаційного устаткування, оператор з обробки інформації та програмного забезпечення тощо).

З метою оволодіння учнями додатковими професійними компетентностями з професій залишаються чинними регіональні навчальні програми за професіями: «Кондитер», «Офіціант», «Бджоляр», «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва» та з предметів «Технологія штукатурних робіт», «Технологія приготування національних борошняних і кондитерських виробів», «Інновації у технології кондитерського виробництва», «Дизайн виробництва», зміст яких спрямований на опанування інноваційними виробничими технологіями та розвиток здатностей застосовувати їх у практичній діяльності.

В умовах технологій змішаного та дистанційного навчання для організації освітнього процесу рекомендуємо використовувати офіційні сайти закладів, створивши розділ «Графік освітнього процесу під час карантину». При використанні інших доступних для закладу ресурсів (наприклад, особистих блогів) на офіційному сайті в даному розділі повинно бути розміщено пряме посилання на ресурс, що використовується.

Орієнтовна структура цього розділу може мати такі елементи: група, у якій навчаються учні, навчальна тема, посилання на електронні ресурси, що рекомендовані для вивчення професійно-теоретичного матеріалу, практичні завдання для виконання, терміни їх виконання, посилання, час проведення

онлайн-спілкування (за необхідності) та адреса електронного ресурсу викладача, куди потрібно надіслати результати виконаної практичної роботи.

Для забезпечення якісного професійного навчання рекомендуємо:

- організувати запис онлайн-уроків викладача або майстра виробничого навчання (з урахуванням сучасних тенденцій та інтересів підлітків);

- після перегляду відеоматеріалу учень має пройти обов'язкове тестування, результати якого автоматично відправлятимуться на електронну пошту викладача, а в разі виявлення помилок, викладач корегує та допомагає учням розібратися в темі (створивши відеоконференцію);

- долучити учнів до проведення онлайн-уроків у рамках практичної роботи з викладачами або майстрами виробничого навчання;

- розробити найпростіші мобільні додатки, тести для учнів з усіх предметів відповідно до професійного спрямування.

З метою набуття/удосконалення навичок щодо наповнення вебресурсів (дистанційних курсів) навчального плану/навчальної програми педагогам рекомендуємо долучатися до навчання в рамках Школи розвитку ІТ-компетентності (далі – Школа ІТ) Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області. *Переглянути план роботи Школи ІТ та записатися на навчання можна за посиланням <https://cutt.ly/mfTb1RO>.*

На допомогу педагогам у здійсненні дистанційного навчання сформовано базу електронних ресурсів з активними посиланнями: ресурси для розміщення матеріалів для дистанційних уроків, для розробки дидактичних матеріалів (онлайнтестів, інтерактивних завдань, подання теоретичної інформації), для спілкування, запису й монтажу відео уроків (<https://cutt.ly/sfTbBYH>).

Функціонує навчальний відеоканал Школи ІТ в YouTube (<https://cutt.ly/nfTbCFI>).

НМЦ ПТО у Сумській області підготовлено методичні рекомендації «Проведення дистанційних уроків у закладах професійної (професійно-технічної) освіти», в яких покроково описано процес підготовки педагога до дистанційного уроку, наведено перелік Інтернет-ресурсів, що можуть бути використані для створення електронних дидактичних матеріалів. Крім того, рекомендації містять гіперактивні посилання на відеоуроки Школи розвитку ІТ-компетентності НМЦ ПТО у Сумській області щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання (*методичні рекомендації розміщені на сайті в розділі «Школа розвитку ІТ-компетентності» або за посиланням https://nmcpto.sumy.ua/?page_id=11880*).

Педагогічним працівникам закладів професійної (професійно-технічної) освіти, що здійснюють підготовку робітничих кадрів за професіями сфери

харчових технологій, торгівлі та ресторанного сервісу («Кухар», «Кондитер», «Кулінар борошняних виробів», «Офіціант», «Продавець продовольчих товарів», «Бармен»), рекомендуємо звернути увагу на уроках професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки на основні напрями розвитку та сучасні аспекти оздоровчого харчування здобувачів освіти в умовах пандемії.

На засіданнях методичних комісій професійної підготовки переглянути зміст робочих навчальних програм із предметів «Гігієна та санітарія виробництва», «Фізіологія харчування», «Технологія приготування їжі з основами товарознавства», «Технологія приготування борошняних кондитерських основами товарознавства», «Харчова безпека» і розглянути можливість ввести до змісту робочих програм навчальний матеріал щодо використання нової сировини, продуктів і добавок (деякі цікаві напрацювання пропонують колеги із Синівського професійного ліцею <https://cutt.ly/2fTbAA3>).

З метою оволодіння учнями технологіями приготування сучасних страв викладачі та майстри виробничого навчання цього напрямку можуть доповнити зміст навчальних програм, використовуючи матеріали досліджень регіонального проєкту «Упровадження інтегрованого навчання при підготовці кваліфікованих робітників з професій «Кухар», «Кондитер» – рецепти страв сучасної української кухні.

Для оновлення змісту уроків виробничого навчання з професій сфери краси рекомендуємо педагогам звернути увагу на новітні **методи обробки волосся** (поінткат, полішінг, поінтінг (понтитування, панкротитування, слайсінг) та **техніки стрижок** (неомінімалізм, геометричні форми, коридори).

Викладачам, інструкторам з індивідуального навчання водінню з професії «Водій автотранспортних засобів» рекомендуємо звернути увагу на зміни, що відбулися в [Інструкції «Про порядок приймання іспитів для отримання права керування транспортними засобами та видачі посвідчень водія»](#), яка вдосконалює процедуру видачі посвідчення водія, та в [Інструкції «Про використання технічних засобів контролю під час складання іспитів»](#), яка регулює порядок застосування технічних записів контролю ([наказ МВС України від 22.05.2020 № 408](#), набрав чинності 17.07.2020.). Зокрема документами, що засвідчують підготовку і перепідготовку водіїв транспортних засобів, є:

свідоцтво про закінчення закладу з підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації водіїв, інформація про яке внесена закладом до ЄДР МВС;

документи про професійну (професійно-технічну) освіту державного зразка за професіями «Водій автотранспортних засобів», «Водій мототранспортних засобів», «Водій тролейбуса» (диплом кваліфікованого робітника, свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації),

видані закладом, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

Наголошуємо, якщо особа з будь-яких причин не склала іспити у ТСЦ МВС, виданий документ, що засвідчує підготовку і перепідготовку водіїв транспортних засобів, **вважається дійсним для складання іспитів протягом двох років** з дня закінчення закладу.

Під час складання теоретичного і практичного іспитів використовуються **технічні засоби контролю (у тому числі фото- та відеофіксації)** процесу складання іспиту. **Результат успішно складеного теоретичного іспиту дійсний протягом трьох місяців.** Практичний іспит складається в ТСЦ МВС в два етапи. Особа, яка не склала перший етап практичного іспиту, до другого етапу практичного іспиту не допускається. **Якщо особа не склала практичний іспит утретє, до наступного іспиту така особа допускається після проходження повторного курсу підготовки з практичного керування транспортним засобом у будь-якому закладі.**

Оформлення та видача нового посвідчення водія замість втраченого або викраденого здійснюється без складання іспитів.

Звертаємо увагу: при викладанні предмета «Основи законодавства України» рекомендуємо взяти до уваги матеріал **щодо актуальних розмірів штрафів за порушення правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспортних засобів, з яким можна ознайомитись у [модулі "Довідники" ІПС ЛІГА:ЗАКОН.](#)**

Для майстрів виробничого навчання і викладачів теоретичної підготовки з професії продавець продовольчих товарів під час підготовки до занять, а також для самостійного опрацювання учнями навчального матеріалу рекомендуємо використовувати електронний контент –віртуальне комплексно-методичне забезпечення (ВКМЗ), що структуроване відповідно до освітніх модулів стандарту (професійно-технічної) освіти за професією «Продавець продовольчих товарів» 3 розряду (<https://cutt.ly/PfTbIdJ>).

1.3. Загальноосвітня підготовка. Організація освітньої діяльності в закладах професійної (професійно-технічної) освіти у 2020/2021 навчальному році здійснюватиметься відповідно до законів України [«Про освіту»](#), [«Про повну загальну середню освіту»](#), Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схвалена [розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р](#), Державного стандарту базової і повної загальної середньої

освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392, [листа Міністерства освіти і науки України від 11.08.2020 № 1/9-430](#).

Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державними стандартами результатів навчання, є освітня програма закладу професійної (професійно-технічної) освіти. З урахуванням поетапного переходу закладів освіти на здійснення діяльності за новим Державним стандартом у 2020/2021 навчальному році освітня програма закладу освіти розробляється на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН України від 28.11.2019 № 1493 зі змінами, внесеними наказом МОН України від 31.03.2020 № 464).

У 2020/2021 навчальному році учні I-III курсів вивчатимуть предмети загальноосвітньої підготовки за навчальними програмами, затвердженими наказами МОН України від 23.10.2017 № 1407 та від 24.11.2017 № 1539, розміщеними на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України за посиланням <https://goo.gl/fwh2BR>.

В освітньому процесі заклади освіти можуть використовувати лише навчальну літературу, що має гриф Міністерства освіти і науки України або висновок «Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах» відповідною комісією Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Перелік навчальної літератури постійно оновлюється і доступний на офіційному вебсайті Міністерства (<https://mon.gov.ua/>) та на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» за посиланням: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>. Також інформуємо, що на цьому ж сайті в розділі «Електронна бібліотека», крім електронних версій підручників (режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/>), розміщено посібники серії «Шкільна бібліотека», навчально-методичні посібники, методичні матеріали, підручники та навчальні посібники для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти.

У навчальному плані освітньої програми закладу освіти конкретизується розподіл годин інваріантного та варіативного складників. Звертаємо увагу, що під час складання освітніх програм закладів освіти та відповідних навчальних планів заклад освіти має повноваження здійснювати перерозподіл навчальних годин навчального плану в межах 15% від загального обсягу навчального навантаження. При цьому можливою є зміна моделей інтеграції освітніх галузей.

Використання годин варіативного складника навчальних планів може йти на збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантного складника,

упровадження курсів за вибором, проведенням індивідуальних консультацій та групових занять. Вибір між запровадженням курсів за вибором і проведенням індивідуальних консультацій та групових занять заклад освіти здійснює з урахуванням індивідуальних навчальних можливостей та пізнавальних інтересів здобувачів освіти і спрямовує на забезпечення умов диференціації та індивідуалізації освітнього процесу. Найбільш раціональним вважаємо використання годин варіативної складової на посилення вивчення предметів, які винесено для складання ЗНО, оскільки, як і в минулі роки, ЗНО засвідчило, що значна частина випускників не має певних базових знань і вмінь з багатьох предметів.

У разі використання варіативної складової на вивчення курсу за вибором до переліку навчальних програм, який є складником освітньої програми, додається програма цього курсу. Звертаємо увагу, що програма курсу за вибором повинна мати відповідний гриф і входити до переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в закладах загальної середньої освіти (<https://cutt.ly/oyP5J3V>).

В освітніх програмах загальний обсяг навчального навантаження визначається в навчальному плані, очікувані результати навчання здобувачів освіти окреслюються в навчальних програмах предметів/інтегрованих курсів (що є складниками освітньої програми). В освітній програмі закладу освіти, що складена на основі типової освітньої програм чи іншої освітньої програми та може бути впроваджена відповідно до чинних нормативних документів, навчальні програми предметів/інтегрованих курсів подаються переліком.

На основі навчальної програми предмета/інтегрованого курсу викладач складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів групи.

Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється викладачем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою викладача.

Автономія викладача має бути забезпечена академічною свободою, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання.

Під час розроблення календарно-тематичного та системи поурочного планування викладач має самостійно вибудовувати послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховуючи при цьому послідовність розгортання змісту в підручнику. Викладач може переносити теми уроків, відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал визначати кількість годин на вивчення окремих тем.

Оцінювання результатів навчання учнів із предметів загальноосвітньої підготовки в закладах професійної (професійно-технічної) освіти урегульовано такими документами:

- Закон України «Про повну загальну середню освіту» (стаття 17);
- Порядок переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 762 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 08.05.2019 № 621), зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30.07.2015 за № 924/27369;
- Інструкція з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2006 № 496.
- Звертаємо увагу на питання підсумкового (тематичного, семестрового, річного) оцінювання.

При виставленні **тематичної оцінки** враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. При виставленні річної оцінки мають враховуватися: динаміка особистих навчальних досягнень учня з предмета протягом року; важливість тем, які вивчались у I та II семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; рівень узагальнення й уміння застосовувати набуті протягом навчального року знання тощо.

Відповідно до чинних нормативних актів і семестрова, і річна оцінки можуть підлягати коригуванню.

Коригування семестрової оцінки проводиться згідно з пунктом 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2006 № 496.

Коригування річної оцінки проводиться згідно з пунктами 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 04.07.2015 № 762 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 08.05.2019 № 621), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 р. за № 924/27369.

На початку 2020/2021 навчального року, задля забезпечення якісного виконання освітніх програм в умовах очного та/або дистанційного навчання, **пропонуємо приділити більше уваги традиційному повторенню вивченого матеріалу за минулий рік, запровадити «коригуюче навчання».**

Для цього може бути проведено діагностичні роботи (усні співбесіди), опитування на I-III курсах з основних навчальних предметів із метою визначення рівня засвоєння матеріалу учнями за попередній рік (здебільшого, за період карантину). Слід зазначити, що оцінки за такі діагностичні роботи не бажано виставляти до журналу теоретичного навчання, адже вони є орієнтиром для визначення рівня залишкових знань і вмінь. Відповідно до результатів потрібно спланувати роботу (колективну або індивідуальну) щодо актуалізації окремих тем, систематизації знань та умінь, практичного їх закріплення тощо. Тривалість періоду такого навчання кожен викладач закладу професійної (професійно-технічної) освіти визначає самостійно: попередньо планує з урахуванням досвіду організації дистанційного навчання в минулому році, вносить певні корективи до плану після проведення діагностичних робіт.

Під час вибору на початку навчального року навчально-методичного комплексу для вивчення предмета передбачити можливості використання засобів та інструментарію дистанційного навчання в умовах очного навчання.

Для організації дистанційного навчання пропонуємо скористатися методичними рекомендаціями, поданими у листах МОН України від 23.03.2020 № 1/9-173; від 16.04.2020 № 1/9-213; методичними рекомендаціями «Організація дистанційного навчання в школі» (авт. А. Лотоцька, А. Пасічник), розробленими за підтримки МОН (<https://cutt.ly/MynTayc>)

Організація освітнього процесу у 2020/2021 навчального році реалізуватиметься також із врахуванням результатів знакової події для української освіти: у грудні 2019 року оприлюднено Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018, у якому

Україна брала участь вперше (режим доступу: <http://testportal.gov.ua>), який містить рекомендації щодо подальшого розвитку освіти в Україні в коротко – та довгостроковій перспективах. PISA не перевіряє, чи засвоїли учні зміст освітньої програми, а оцінює, наскільки учні здатні використовувати здобуті знання, уміння та навички в реальному житті. Кожне дослідження PISA має провідну компетентність: для PISA-2018 була читацька грамотність, для PISA-2021 стане математична, для PISA-2024 – природничо-наукова компетентність.

Кабінет Міністрів України 05 серпня 2020 року ухвалив Концепцію розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти), реалізація якої передбачена до 2027 року. Концепція спрямована на модернізацію STEM-освіти, її широкомасштабне впровадження на всіх складниках та рівнях освіти, встановлення партнерства з роботодавцями і науковими установами та їхнє залучення до розвитку природничо-математичної освіти, тому викладачам природничих дисциплін потрібно скоригувати свої навчальні плани із змістом зазначеного документа, оскільки розвиток STEM-освіти може бути забезпечений на початковому, базовому та профільному рівнях. STEM-освіта може реалізуватися через усі види освіти – формальну, неформальну, інформальну (на онлайн-платформах, у STEM-центрах/лабораторіях, за допомогою екскурсій, турнірів, конкурсів, фестивалів, практикумів тощо).

Особливості викладання окремих предметів у 2020/2021 навчальному році

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26 лютого 2020 року № 143 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» та наказу Міністерства освіти і науки України від 31.03.2020 № 464 «Про внесення змін до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня» назву навчального предмета «Захист Вітчизни» змінено на «Захист України». Відповідно до зазначених нормативних документів буде внесено зміни в навчальні програми з цього предмета. Навчально-методичне забезпечення (підручники, навчальні посібники, засоби навчального призначення) використовуватиметься те саме, що й при вивченні предмета «Захист Вітчизни».

У 2021 році випускники закладів освіти, які здобуватимуть повну загальну середню освіту, обов'язково складатимуть державну підсумкову атестацію у формі ЗНО з математики. Зміст сертифікаційної роботи з математики визначатиметься Програмою зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з математики, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, що затверджена наказом МОН України від 04.12.2019 № 1513.

Для проведення ДПА з математики у 2021 році буде розроблено два варіанти сертифікаційних робіт:

- рівня стандарту. Тестовий зошит складатиме 28 завдань різних форм, на виконання яких відведено 150 хвилин;
- рівня стандарту та профільного рівня. Тестовий зошит із 34 завданнями, на виконання яких відведено 210 хвилин.

Випускники, які вивчали математику на рівні стандарту і не планують використовувати результати з математики для вступу до закладів вищої освіти, отримають тільки оцінку за шкалою 1–12 балів за виконання завдань сертифікаційної роботи рівня стандарту. Випускники, які вивчали математику на рівні стандарту і планують використовувати результати ЗНО з математики під час вступу до закладів вищої освіти, виконуватимуть усі завдання сертифікаційної роботи з математики рівня стандарту та профільного рівня, а як оцінка ДПА буде зараховано результат за виконання завдань 1-26, 30, 31. Такі учасники отримають результати за шкалою 1–12 балів (ДПА рівня стандарту) і 100-200 балів за рейтинговою шкалою зовнішнього незалежного оцінювання.

Демонстраційні варіанти сертифікаційної роботи з математики на сайті Українського центру оцінювання якості освіти у розділі «ЗНО-2021» розміщено за посиланням <http://testportal.gov.ua/zno-2021/>.

1.4. Виховна робота. Ситуація, що склалася в Україні в зв'язку з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, внесла істотні зміни в організацію освітнього процесу. Проведення виховної роботи під час карантинних заходів зазнало значного переформатування її методів та підходів, але не змінило саму суть та цілі, які держава та суспільство делегувало педагогам у вихованні молоді: «всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору».

У 2020/2021 навчальному році Міністерство освіти і науки України фокусує особливу увагу освітянського суспільства на наступні ціннісні орієнтири:

1. Цінування особистості кожної дитини, її інтересів і досвіду.
2. Справедливий доступ до освіти / STOP дискримінації.
3. Академічна доброчесність.

4. Становлення вільної особистості.
5. Здоров'я та добробут.
6. Довіра та безпека.
7. Утвердження людської гідності та взаємодопомоги.
8. Активне громадянство та патріотизм.
9. Любов до рідного краю та шанування докiлля.

Листом Міністерства освіти і науки від 20.07.2020 № 1/9-385 «Деякі питання організації виховного процесу в 2020/2021 н.р. щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок» (<https://imzo.gov.ua/dokumenty/listi-mon-ukrayini/>) закладам освіти рекомендовано зосередити зусилля виховної служби на формування в учнівської молоді ціннісних життєвих навичок, профілактики булінгу, кримінальних правопорушень, вживання наркотичних і психотропних речовин та запобігання торгiвлi людьми.

З метою профілактики булінгу (цькування) рекомендовано впроваджувати в освітній процес гурток «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації» та факультатив «Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе».

Рекомендовано розвивати медіацію однолітків та створювати служби порозуміння, проводити освітню роботу з батьками та законними представниками дітей із питань профілактики насильства, булінгу, формування ненасильницької моделі поведінки та вирішення конфліктів мирним шляхом.

Поруч із булінгом (цькуванням) великою проблемою в Україні є домашнє насильство. З метою забезпечення комплексного інтегрованого підходу до протидії домашньому насильству рекомендовано користуватись Методичними рекомендаціями щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами.

Актуальною в 2020/2021 навчальному році залишається профілактична робота щодо протидії торгiвлi людьми. Головні завдання навчально-виховних заходів із зазначених негативних явищ – підвищити загальний рівень правової свідомості дітей та молоді, рівень обізнаності з проблем порушення прав людини, навчити моделям безпечної поведінки, виховати повагу до прав та основних свобод людини, толерантне ставлення до потерпілих від насильства.

Належне місце в організації виховного процесу закладу освіти має бути надано роботі із запобігання вживання дітьми та учнівською молоддю наркотичних і психотропних речовин. Рекомендовано впроваджувати профілактичні стратегії формування життєвих навичок, формувати в молоді

вміння протистояти ризикам, здійснювати комплекс профілактичних заходів, підвищувати психолого-педагогічну компетентність батьків.

Ще одним напрямом виховної роботи закладу освіти має стати профілактика кримінальних правопорушень. У цьому напрямі рекомендовано проаналізувати стан справ та посилити індивідуальну корекційну роботу з учнями, які вже скоювали кримінальні правопорушення, та учнями, які мають ознаки агресивної поведінки; провести інформаційно-просвітницьку роботу з батьками дітей, схильних до протиправної поведінки; налагодити міжвідомчу взаємодію з підрозділами ювенальної превенції Національної поліції України, службами у справах дітей, соціальними службами для сім'ї, дітей та молоді тощо.

У виборі форм організації виховного процесу в 2020/2021 навчальному році Міністерством освіти і науки України рекомендовано скасувати проведення масових заходів (святкових, спортивних та інших) за участю учасників освітнього процесу ([лист МОН України від 17.08.2020 № 1/9-445 «Щодо організації освітнього процесу в закладах професійної \(професійно-технічної\) освіти у 2020-2021 навчальному році»](#)).

Щодо тематики проведення перших уроків у закладах професійної (професійно-технічної) освіти необхідно зазначити, що заклади освіти самостійно визначають конкретні теми уроків, ураховуючи вікові особливості учнів. Педагог у межах академічної свободи сам обирає тематику Першого уроку та планує його проведення за власним сценарієм. При проведенні ціннісно орієнтованих уроків слід уникати формалізму й заорганізованості, дати можливість молоді висловити думку, поділитися своїм внутрішнім світом. Можна провести урок, який нагадає здобувачам освіти про важливі цінності, присвятити урок Року математичної освіти, її ролі у повсякденному житті. Обов'язково провести бесіди про важливість дотримання санітарно-гігієнічних норм у період карантину.

З метою організації педагогічного супроводу учнівського самоврядування на початку нового навчального року необхідно видати відповідний наказ закладу П(ПТ)О «Про організацію роботи учнівського самоврядування у 2020/2021 навчальному році», в якому визначити координаторів молодіжного руху в закладі, призначити вибори керівників учнівських осередків та відповідальних за їх проведення.

При організації виховної роботи рекомендуємо залучити учнівське самоврядування до вирішення таких питань:

формування вміння вибудовувати доброзичливі й толерантні стосунки із учасниками освітнього процесу;

залучення до виконання плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;

розташування в куточках учнівського самоврядування інформації щодо отримання безоплатної правової допомоги за номером Єдиного контакт-центру 0 800 213 103 (цілодобово та безкоштовно у межах України зі стаціонарних та мобільних телефонів) та їх прав на отримання безоплатно послуг адвоката (складання заяв, представництво в суді). Необхідна інформація за посиланням <https://cutt.ly/OfTntSu>;

залучення до створення служб порозуміння в закладі або створення на базі лідерського осередку;

інформування здобувачів освіти про шляхи запобігання та протидії домашньому насильству, торгівлі людьми, розміщення відповідних матеріалів у куточках учнівського самоврядування.

Особливу увагу необхідно приділити також організації безпечного харчування для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. У даному питанні рекомендуємо керуватися відповідними протиепідемічними заходами, затвердженими [постановою головного санітарного лікаря України від 22.08.2020 № 50](#).

Зокрема дотримуватися основних вимог до організації харчування в закладі освіти:

1. Харчування здійснюється за графіком.
2. Працівники їдальні працюють у захисних масках та гумових рукавичках.
3. У разі неможливості організувати гаряче харчування, організація харчування відбувається шляхом роздачі попередньо фасованої харчової продукції.
4. Їдальні на вході облаштовуються дезінфекторами з розчином для обробки рук.
5. Приміщення слід регулярно прибирати.
6. Відстань між столами – не менше 1,5 м.
7. За одним столом – не більше 4-х осіб.
8. Медичний працівник закладу освіти здійснює щоденний контроль за санітарно-протиепідемічним режимом харчоблоку.

Не менш важливим в умовах посиленних заходів щодо збереження здоров'я здобувачів освіти є організація безпечних умов проживання учнів у гуртожитках закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Відповідний нормативний документ, що регулює дане питання, видано Міністерством охорони здоров'я України. [Постановою головного санітарного лікаря України від 04.08.2020 № 48](#) затверджено наступні тимчасові рекомендації щодо організації протиепідемічних заходів у гуртожитках на період карантину в зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби COVID-19:

1. Щоденний температурний скрінінг працівників та мешканців гуртожитку.
2. Перебування у приміщеннях загального користування в масках або респіраторах.
3. Нанесення тимчасового маркування з дистанцією у 1,5 метра у приміщеннях загального користування.
4. Вологе прибирання місць скупчення проживаючих.
5. Дотримання санітарних вимог і уникнення контакту з особами, які мають ознаки респіраторних захворювань.
6. Встановлення на робочому місці чергового захисного екрану. У разі неможливості – використання персоналом захисних щитків або окулярів.

Пріоритетним завданням закладів освіти у 2020/2021 навчальному році є організація профорієнтаційної роботи. Необхідно на початку навчального року провести засідання профорієнтаційної ради, видати відповідні нормативні документи (наказ про організацію профорієнтаційної роботи, план заходів, закріплення профорієнтаційних заходів тощо). У зв'язку з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19 і запровадженням протиепідемічних заходів доцільно на засіданні профорієнтаційної ради обговорити нові форми проведення профорієнтаційних заходів (проаналізувати зазначені заходи, проведені під час карантину 2019/2020 навчального року, визначити найбільш перспективні та дієві).

Під час створення рекламного контенту закладу рекомендуємо скористатися серією інформаційних постів Міністерства освіти і науки України, у якій презентуються різні професії, що дозволить вступникам та їхнім батькам краще зрозуміти можливості професійної освіти (<https://cutt.ly/TfTnoEI>).

Доречно скористатися матеріалами інфосесії директорату професійної освіти «Як правильно вести сторінки у соціальних мережах?» <https://drive.google.com/file/d/1ileacLfGJt6di9KNmCMfTZIVtWKUINBJ/view>

1.5. Психологічна служба. Зважаючи на епідеміологічну ситуацію в країні та області, особливої актуальності набуває питання організації роботи практичного психолога, соціального педагога з урахуванням формату роботи закладу освіти в умовах пандемії.

Формат роботи закладів освіти, а відповідно і спеціаліста психологічної служби, залежить виключно від епідеміологічної ситуації в конкретному місті, районі, об'єднаній територіальній громаді. Виділяють 4 рівні епідеміологічної небезпеки, а відповідно 4 зони: зелена, жовта, помаранчева, червона. Кожна з цих зон має свої особливості та обмеження.

З точки зору карантинних обмежень зелена та жовта зони не дуже відрізняються одна від одної, а тому, говорячи про організацію роботи

спеціаліста психологічної служби в цих зонах, слід зауважити, що вона буде практично однаковою.

Особливості роботи в зеленій та жовтих зонах. Щоденно практичному психологу, соціальному педагогу рекомендовано здійснювати не менше 4 годин роботи зі здобувачами освіти, які потребують психологічного втручання, педагогічними працівниками: діагностичної, просвітницької, профілактичної, корекційної, консультативної: орієнтовно 1-2 години групової роботи; 2-3 години індивідуальної роботи (години надано з розрахунку, що навантаження спеціаліста становить ставку).

У журналі роботи практичного психолога, соціального педагога необхідно відображати щоденно 8 робочих годин: з яких 4 – організаційно-методична робота.

Зважаючи на карантинні вимоги, перевага надається індивідуальній формі роботи з урахуванням усіх протиепідемічних заходів та дотриманням правил особистої гігієни, тобто перед початком роботи необхідно помити руки або продезінфікувати руки антисептичним засобом, після роботи провітрити приміщення, в кінці робочого дня здійснити санітарне прибирання. З метою оптимізації роботи рекомендується складати погодинний графік проведення індивідуальних (діагностичних, просвітницьких, профілактичних, корекційних, консультаційних) занять на декілька днів наперед та завчасно інформувати учнів, батьків, педагогів.

Групова діагностична, просвітницько-профілактична робота за програмами, рекомендованими Міністерством освіти і науки України, проводиться працівником психологічної служби з учнями **в невеликих групах у межах однієї групи в позаурочний час** за окремим розкладом 1 раз в тиждень, про що повідомляється педагогам, майстрам виробничого навчання і батькам онлайн (телефоном, у вайбер-групах). Такі заняття проводяться в окремих кабінетах практичного психолога/соціального педагога або в навчальних кабінетах.

Групові короткотривалі опитування, анкетування (5-10 хв.) щодо психоемоційного стану здобувачів освіти, скрінінгу ситуацій булінгу та домашнього насильства, мікроклімату та процесів адаптації та соціалізації можна проводити в навчальних приміщеннях на початку або в кінці заняття, за попереднім погодженням із викладачем/майстром виробничого навчання з дотриманням правил особистої гігієни, відповідно до протиепідемічних заходів.

За потреби в невідкладних заходах щодо збереження психічного здоров'я та благополуччя здобувачів освіти, нагальної психологічної допомоги у стабілізації їх психоемоційного стану, а також у випадках: протидії

психологічному насильству та булінгу; порушенні депресивного спектра; підвищеного рівня тривожності та агресивності; самоушкоджувальної та суїцидальної поведінки індивідуальні заняття можна проводити в урочний час за попереднім погодженням з адміністрацією, батьками та викладачами.

В окремих випадках варто використовувати в роботі з учасниками освітнього процесу (батьками, педагогами, здобувачами освіти) сучасні безконтактні форми соціально-психологічного супроводу: індивідуальні або групові онлайн-консультування, просвітницько-профілактичні онлайн-заняття (телефоном або за допомогою Skype-програми, на хмарній технології Zoome). Рекомендується застосовувати онлайн-опитування, анкетування учасників освітнього процесу з різних питань за допомогою створення Google-форми.

Помаранчева зона. Робота спеціаліста служби організовується так, як і в зеленій та жовтій зонах, але при цьому збільшується кількість годин індивідуальної роботи до 3-4-х, зменшуються (до 1) або взагалі не використовуються групові форми. Корекційна робота здійснюється за потребою, за необхідністю. Кількість здобувачів освіти у груповій роботі зменшується відповідно до санітарних норм. Під час групових занять застосовуються виключно індивідуальні або безконтактні вправи, завдання, технології. Ширше впроваджуються онлайн-діагностика, індивідуальні та групові онлайн-консультації, онлайн-просвітницькі та профілактичні заняття.

Червона зона. З метою оптимізації роботи рекомендується скласти погодинний графік проведення індивідуальних (діагностичних, просвітницьких, профілактичних, консультаційних, за можливості і корекційних) онлайн-занять на декілька днів наперед (в позаурочний час) та інформувати завчасно учнів та педагогів/майстрів виробничого навчання.

При реалізації напрямів роботи рекомендується застосовувати онлайн-опитування, анкетування учасників освітнього процесу з різних питань за допомогою створення Google-форми. Індивідуальні або групові онлайн-консультування, просвітницько-профілактичні онлайн-заняття (телефоном або за допомогою Skype-програми, на хмарній технології Zoome) проводяться з учасниками освітнього процесу (батьками, педагогами, здобувачами освіти) за запитом, за потребою, за результатами діагностичних досліджень та з метою збереження психічного здоров'я в кризовий період.

Групові просвітницько-профілактичні програми проводяться працівником психологічної служби з учнями онлайн у позаурочний час за окремим розкладом 1 раз в тиждень, про що повідомляється завчасно.

Означені рекомендації є рамковими. Проте незмінною залишається мета роботи спеціаліста психологічної служби – збереження психічного здоров'я та

соціального благополуччя здобувачів освіти, стабілізація їх психоемоційного стану; профілактика порушень депресивного спектра; підвищеного рівня тривожності та агресивності; самоушкоджувальної та суїцидальної поведінки; протидія психологічному насильству та булінгу.

В умовах пандемії ця робота набуває особливої актуальності. Одним із основних принципів Рамкової програми для поновлення роботи шкіл, що є спільним документом ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, Всесвітнього банку, є принцип «добробут і захист»: – психоемоційна підтримка учнів і викладачів. Професійний обов'язок спеціаліста психологічної служби – надати якісну підтримку, а відтак, зберегти і зміцнити психічне та психологічне здоров'я усіх учасників освітнього процесу.

1.6. Підвищення кваліфікації педагога. Володіння педагогами різними освітніми технологіями є обов'язковою умовою його професійного розвитку.

Викладач має право на вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників.

Важливо продовжити навчання педагогів у напрямі опанування інформаційними технологіями та їх ефективного використання в роботі. В умовах нового формату освітньої діяльності в Україні рекомендуємо педагогічним працівникам закладів професійної (професійно-технічної) освіти вдосконалювати цифрові компетентності, які активізують пізнавальний інтерес учнів до використання додаткових навчальних матеріалів, розміщених на освітніх електронних ресурсах.

Робота закладів освіти в умовах змішаного та дистанційного навчання зумовлює необхідність підвищення кваліфікації педагогічних працівників із зазначених питань.

На виклики сьогодення НМЦ ПТО у Сумській області розроблено освітні модульні програми за рівнями професійного спрямування педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Педагогам закладів професійної (професійно-технічної) освіти області рекомендуємо пройти короткострокові курси підвищення кваліфікації та постійно підвищувати свій фаховий рівень шляхом участі в роботі проектних команд, проблемних і творчих груп, науково-практичних конференцій і форумів міжнародного, всеукраїнського, обласного рівнів у міжкурсовий період.

У цьому контексті методична служба закладу освіти повинна допомогти педагогу професійної школи адаптуватися до роботи в сучасних складних

умовах, увійти в сучасний освітній ринок, знайти власну педагогічну модель з метою одержання якісного результату.

У міжкурсовий період НМЦ ПТО у Сумській області буде організовувати підвищення кваліфікації педагогів у форматі діяльності Шкіл професійного спрямування.

Майстрам виробничого навчання рекомендуємо проходити стажування в навчально-практичних центрах, створених на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти області, (1 раз на 5 років) відповідно до своїх професійних потреб.

Рекомендуємо педагогічним радам закладів освіти прийняти рішення про визнання або невизнання документа (сертифіката) результатів підвищення кваліфікації педагога шляхом самоосвіти.

1.7. Перелік методичних матеріалів НМЦ ПТО у Сумській області, рекомендованих для використання в роботі:

1. Ведення ділової документації в закладах професійної (професійно-технічної) освіти : практичні рекомендації / уклад. В. С. Лабудько. Суми, 2018. 68 с.
2. Ведення журналу виробничого навчання : методичні рекомендації / уклад. В.М. Скиба. Суми, 2018. 40 с.
5. Здійснення внутрішнього контролю за станом викладання предметів загальноосвітньої підготовки в закладі професійної (професійно-технічної) освіти : методичні рекомендації / уклад. О. М. Глуходід. Білопілля, 2018. 52 с.
6. Організація роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах професійної освіти : навч.-метод. посіб. / уклад. Скиба В. М., Коротенко О. Г., Никлонський А. С., Романченко О. І. Суми, 2020. 251 с.
7. Організація та проведення уроків індивідуального навчання водінню транспортних засобів : методичні рекомендації / уклад. Т. М. Сікірницька. Суми, 2018. 92 с.
8. Порядок проведення вхідного контролю знань, умінь та навичок за відповідною професією : методичні рекомендації / уклад. Є. І.Ященкова. Суми, 2019. 48 с.
9. Профілактика насильства в закладах професійної (професійно-технічної) освіти : методичні рекомендації / уклад. О. І. Лісун. Суми, 2019. 76 с.
10. Смирнова І.О. Он-лайн-дошка в освітньому процесі : методичні рекомендації. Суми, 2018. 30 с.
11. Смирнова І.О. Створення інтерактивного та візуального контенту : методичні рекомендації. Суми, 2018. 48 с.

II. РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

2.1. Загальні положення. Дистанційна форма навчання – форма організації навчального процесу в закладах освіти, яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень.

Інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання – технології створення, накопичення, зберігання та доступу до вебресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі мережі Інтернет.

Інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання значною мірою використовують вебресурси навчальних дисциплін, кожен курс повинен мати:

- якісне інформаційне наповнення;
- чіткий графік виконання учнями навчального плану;
- критерії, засоби і системи контролю та оцінювання;
- налагоджену систему взаємодії учня між викладачем або майстром виробничого навчання.

Вебресурси навчальних дисциплін можуть розміщуватися на навчальному сайті або на особистому блозі викладача і знаходитися під керуванням системи дистанційного навчання (наприклад Moodle).

Викладач або майстер виробничого навчання має змогу самостійно створювати дистанційні курси та редагувати їх за необхідності. Учень може дистанційно, через Інтернет (у разі, якщо він зареєстрований у будь-якій системі, яку використовує викладач, ознайомитися з навчальним матеріалом, отримати завдання, надати результати, пройти контроль знань (тестування)).

Навчальний процес за дистанційною формою навчання здійснюється у таких формах: самостійна робота, навчальні заняття, практична підготовка, контрольні заходи. Основною формою організації навчального процесу за дистанційною формою є самостійна робота.

Основними видами навчальних занять за дистанційною формою навчання є: урок, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інші. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між учнем і викладачем під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею

відео, аудіо, графічної та текстової інформації.

Уроки, консультації проводяться з учнями дистанційно: вони можуть отримувати конспект лекцій із текстовою та графічною інформацією або аудіовізуальний навчальний матеріал.

Основною формою дистанційних контрольних заходів є тестування із автоматизованою перевіркою результатів та тестування з перевіркою викладачем.

Дистанційний курс повинен відповідати вимогам галузевих стандартів щодо змісту, обсягу та рівня освітньої та професійної підготовки,

Загальна тривалість навчання визначається затвердженням в установленому порядку робочим навчальним планом. Вона не може бути меншою, ніж за денною формою навчання.

Критерії оцінювання (розподіл балів, які отримують учні) визначаються для забезпечення прозорості навчання. Важливою є інформація про оцінювання видів робіт, тобто учень повинен чітко знати, за що і скільки балів він може отримати.

Даний елемент дистанційного навчання є основним змістовим модулем дисципліни, який розкриває теоретичний та практичний зміст кожної теми за всіма питаннями, що входять до неї відповідно до програми навчання. Основний зміст кожної теми має бути викладений коротко й доступно, починаючи з теоретичної частини, визначень, прикладів, таблиць, схем, діаграм, рисунків із подальшим переходом до висновків за темою. Крім того, доцільно також пропонувати учню додатковий матеріал, який може включати додаткову інформацію для поглибленого вивчення.

Консультації необхідні для спілкування учнів з викладачем, для обміну досвідом з іншими учнями. Для консультацій характерні чітко визначений час початку, тривалість та періодичність. Для організації консультацій у системі дистанційного навчання використовується спеціальний вид діяльності – *Чат*. Також може використовуватися обмін повідомленнями та вид діяльності – *Форум*. Для консультацій у режимі онлайн з аудіо- і відео спілкуванням. Для демонстрацій аудіо- відео та рекомендовано використовувати сервіси YouTube.

Значна частина навчальних годин відводиться на самостійне опрацювання. У матеріалах дистанційного навчання необхідно розмістити додатковий теоретичний матеріал, завдання для виконання учнями. Завдання формулюється у такій формі: текст завдання, критерії оцінювання, термін виконання, свої результати виконання учень може надати безпосередньо у цьому виді діяльності письмово або надіслати файлом. Викладач оцінює відповіді та надсилає учням коментарі з приводу результатів виконаного завдання.

Тестові завдання використовуються з метою перевірки ефективності засвоєння матеріалу. Тести можуть відрізнятися цільовим призначенням для:

самоконтролю, перевірки поточних знань, підсумкового контролю.

При підготовці тестів, які будуть використовуватися на платформі Moodle <http://mkschool.ciit.zp.ua/mod/book/view.php?id=754&chapterid=303>, слід продумати та визначити для кожного тесту такі атрибути і параметри:

- тип тесту (для самоконтролю, підсумкового контролю);
- види питань у тесті (вірно/невірно, одинарний або множинний вибір правильних відповідей, числова відповідь, коротка відповідь);
- максимальна кількість балів за увесь тест;
- кількість балів за кожну правильну відповідь;
- відведений час для тестування.

Тести можуть готуватися як у Moodle, так і в текстовому процесорі Microsoft Word. Варто використовувати наявні навчальні матеріали: підручники, цифрові ресурси, відео, телепрограми. Не рекомендується створювати новий матеріал у великих обсягах.

Для дистанційного навчання потрібно використовувати найбільш затребувані методи: пояснювально-ілюстративний, дослідницький, репродуктивний, частково-пошуковий (евристичний).

2.2. Орієнтовна модель дистанційного уроку (загальноосвітня, професійно-теоретична та професійно-практична підготовка)

1. Мотиваційний блок. Мотивація – необхідна складова дистанційного навчання, яка повинна підтримуватися впродовж усього процесу навчання. Велике значення має конкретна мета, яка ставиться перед учнями. Мотивація швидко знижується, якщо рівень поставлених завдань не відповідає підготовці учня.
2. Інструктивний блок (інструкції і рекомендації).
3. Інформаційний блок (система інформаційного наповнення).
4. Контрольний блок (система тестування і контролю).
5. Комунікативний і консультативний блоки (система інтерактивної взаємодії учасників дистанційного уроку з викладачем і між собою).

2.3. Сервіси для організації дистанційного навчання

Zoom <https://happy monday.ua/vse-pro-zoom>. – сервіс для проведення відеоконференцій та вебінарів. У безоплатній версії можна проводити зустрічі до 40 хвилин і на 100 осіб. Учні можуть підключитися до трансляції через телефон (рекомендовано встановити застосунок zoom) або через комп'ютер. Кожен учасник зустрічі має можливість говорити наживо, демонструвати відео та свій екран.

Jitsi Mee <https://meet.jit.si> Альтернативою для Zoom у питанні безпеки може виступити сервіс із відкритим джерельним кодом. Такий підхід дозволяє кожному слідкувати за безпекою внутрішнього коду додатку та відсутності в ньому вразливих ділянок. Алгоритм створення конференції можна відслідкувати за посиланням <https://ivaniura.org.ua/soft/jitsi-meet-alternatyva-zoom-iz-vidkrytyy-kodom/>

ClassDojo – безкоштовний сервіс для закладів. Мета – спростити створення, поширення завдань, прискорити обмін файлами між викладачами і учнями. Пристосований для стаціонарних ПК, ноутбуків, планшетів і мобільних телефонів (для останніх треба буде завантажити застосунок). Принцип роботи простий і зручний: викладач реєструється на платформі, створює свій «Клас», додає учнів та розсилає їм посилання на «Клас». Для зручності викладача це посилання можна скинути у Viber-групу, де з усіма учнями спілкується класний керівник.

Google Classroom – безкоштовний сервіс, яким може скористатися кожен, хто має обліковий запис у Google. Викладач входить у систему та створює свій «Клас», у якому кожен викладач буде розміщувати навчальні матеріали, давати завдання учням та спілкуватися з ними. Посилання на свій «Клас» треба розіслати всім учням. Якщо учні користуватимуться платформою з телефону, мають завантажити на мобільний однойменний застосунок. Отже, викладач буде розташовувати уроки в «Класі» у чіткій послідовності, а учні зможуть і коментувати ці уроки, і бачити всі потрібні посилання та свої оцінки. Усе це – на одній сторінці дозволяє організувати онлайн-навчання, використовуючи відео, текстову та графічну інформацію, різні додатки Google. Викладач має можливість контролювати, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання вправ, застосовувати різні форми оцінювання.

Google Форми – частина офісного інструментарію Google Drive. Один із найшвидших і простих способів [для електронного контролю знань](#).

Рекомендуємо безкоштовний сервіс для створення онлайн-тестів у складі проекту «На урок». Можна створити необмежену кількість тестів та зробити навчання цікавішим: <https://naurok.ua/student/tests>. Для прикладу можна розглянути тести з алгебри і початків аналізу з теми «Похідна» <https://naurok.com.ua/test/pohidna-ta-zastosuvannya-257914.html>.

Plickers – мобільний додаток для викладачів, що допомагає влаштовувати опитування прямо у групі. Учні видаються спеціальні бланки з варіантами відповідей (А, В, С і D) – почувши питання, вони піднімають потрібні картки, які викладач сканує камерою смартфона. [Plickers](#) дозволяє аналізувати

результати окремого учня або вивчати статистику всієї групи. Додаток працює на Android і iOS, а завантажується безкоштовно.

Classtime <https://www.classtime.com/> – зручний сервіс для створення інтерактивних матеріалів різних типів (вікторина, так/ні, класифікація, сортування, виділення тексту) і для моніторингу освітнього процесу.

Formative <https://goformative.com>. – інструмент формувального оцінювання, який дозволяє в режимі реального часу відстежувати процес роботи учнів, будь-якої миті коментувати їхні роботи й залишати конструктивний зворотний зв'язок. За допомогою цього інструменту викладач створює навчальний матеріал, який може містити: контент (картинка, текст, біла дошка, відео та вбудований код embed); завдання (вікторина, додавання короткої відповіді, додавання повної відповіді, демонстрація своєї роботи, завдання з вибором кількох правильних відповідей, так/ні); додаткові запитання (дати аудіовідповідь, класифікація та встановлення послідовності), але ця опція доступна лише в платній версії.

Спілкування з учнями можна здійснювати за допомогою **інтерактивних робочих аркушів**. Інтерактивний робочий аркуш – це вебсторінка, на якій можна розмістити навчальний матеріал і різного типу завдання для учнів. Можна завантажувати зображення і робити їх інтерактивними, додавати на них мітки з текстом, гіперпосиланнями, запитаннями, вікнами для введення тексту. Запитання можуть бути текстовими, а можуть бути у вигляді аудіофайлів. У багатьох завданнях можна задати відповіді для автоматичної перевірки.

Інтерактивні робочі аркуші можна використовувати під час:

- дистанційного навчання;
- домашніх робіт;
- роботи в класі на інтерактивній дошці.

Створити інтерактивні робочі аркуші для миттєвого зв'язку з учнями можна за допомогою сервісів **Wizer.me** і **Classkick**. Це цифрові робочі листи для швидкого зворотного зв'язку з учнями.

Wizer.me <http://app.wizer.me> За допомогою сервісу можна створити надзвичайно красивого дизайну робочі аркуші, що містять інтерактивні завдання й дозволяють викладачеві швидко надавати учням зворотний зв'язок.

Classkick <https://app.classkick.com/#/login> – це безкоштовний додаток, який показує викладачам у режимі реального часу, що саме роблять учні та кому потрібна допомога, щоб вони могли надавати миттєвий зворотний зв'язок.

2.4. Оцінювання робіт учнів під час дистанційного навчання.

Оцінювання – встановлення рівня навчальних досягнень учня в оволодінні змістом предмета відповідно до вимог чинних програм. За технічної можливості дозволяє проводити оцінювання результатів навчання за допомогою дистанційних платформ. Отримання навчальних матеріалів та спілкування між учасниками дистанційного навчання забезпечується через передачу відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації в синхронному або асинхронному режимі. Це можуть бути письмові роботи (самостійні і контрольні, перекази, зокрема й окремі тестові, компетентнісні завдання тощо), а також навчальний проєкт, заповнення таблиць, побудова схем, моделей тощо. Роботи можуть збиратися також в учнівському портфоліо. Пам'ятаючи про автономію закладу освіти, для забезпечення контролю та оцінювання результатів навчання учнів слід зважати на можливості кожного учасника освітнього процесу. У закладі освіти бажано визначити єдині підходи до контролю та оцінювання результатів навчання учнів. Рішення слід обговорити на онлайн-конференції закладу освіти і виробити спільні дії щодо підходів оцінювання результатів. Оцінювання результатів навчання учнів має здійснювати педагогічний працівник. У подальшому, якщо технічної можливості навчатися дистанційно та оцінювати досягнення учнів немає, на початку нового навчального року на очному навчанні слід провести діагностичне оцінювання учнів – щоб з'ясувати їх готовність до подальшого освітнього процесу. За результатами діагностики, за потреби, слід скоригувати календарно-тематичне планування залежно від потреб учнів.

Для оцінювання індивідуальних досягнень учнів може бути використане портфоліо <https://uk.wikipedia.org/wiki/Портфоліо>. Портфоліо – це накопичувальна система оцінювання, що передбачає формування умінь учнів ставити цілі, планувати і організовувати власну навчальну діяльність; накопичення різних видів робіт, які засвідчують рух в індивідуальному розвитку; активну участь в інтеграції кількісних і якісних оцінок; підвищення ролі самооцінки. Таке оцінювання передбачає визначення критеріїв для включення учнівських напрацювань до портфоліо; форми подання матеріалу; спланованість процесу оцінювання; елементи самооцінки з боку учня тощо.

Оцінювати учня, в якого немає доступу до електронних ресурсів, варто після відновлення очного навчання. Таких учнів необхідно забезпечити підручниками.

Результати оцінювання навчальних досягнень рекомендовано повідомляти учням у такі способи: фіксувати в електронному щоденнику (за наявності), надсилати в індивідуальному порядку шляхом використання одного із засобів зв'язку (електронної пошти, смс-повідомлення, повідомлення в одному з

месенджерів, повідомлення по телефону тощо). Оприлюднення списку оцінок для всієї групи є неприпустимим.

Основною метою оцінювання учнів в умовах дистанційного навчання є не перевірка і контроль, а забезпечення зворотного зв'язку викладача з учнями. Тому в організації щоденного освітнього процесу варто надавати пріоритет не поточному, а формувальному оцінюванню, яке передбачає надання учням підтримки, коригування засобів та методів навчання у випадку виявлення їх неефективності. Результати виконаних учнями самостійних робіт мають використовуватися для відзначення їх успіхів, аналізу помилок, планування подальшої роботи з опанування навчального матеріалу в умовах дистанційного навчання.

Поточне оцінювання викладачі можуть здійснювати в усній і письмовій формах, застосовуючи такі його види: тестування, практичні, домашні, контрольні, діагностичні роботи, дослідницькі та творчі проєкти, есе, усні співбесіди та опитування тощо. Кількість робіт, які підлягають поточному оцінюванню та передбачають фіксацію оцінки в журналі, під час дистанційного навчання варто оптимізувати з метою уникнення перевантаження учнів.

Якщо викладач застосовує одну з платформ для дистанційного навчання (Google Клас, Naurok, Moodle тощо), він може налаштувати опцію переходу учня до наступної теми за умови виконання перевірного завдання за вивчену тему. Це дозволить зменшити навантаження на викладача, пов'язане з «ручною» перевіркою завдань, а учню – здійснювати самооцінювання успішності оволодіння навчальним матеріалом.

Для організації спільної роботи з різноманітним контентом із можливістю спільного його редагування можна використовувати віртуальні дошки. Ця група вебресурсів представлена такими сервісами: Educreations, Lino it, Padlet, Popplet, Realtimeboard, Rizzoma, Twiddla.

Padlet – це універсальна онлайн-дошка (онлайн-стіна) з інтуїтивним інтерфейсом, яку нескладно опанувати та легко застосовувати в освітньому процесі. Вона може бути використана для проєктної роботи, індивідуальних завдань чи як інструмент збору інформації (домашніх завдань) від всіх учасників процесу в одному місці. Для реєстрації на сайті padlet.com можна використати електронну пошту або наявний акаунт Google чи Microsoft. Результат виконання роботи скинути викладачу перед початком наступного уроку, там же можна задавати запитання, якщо щось не зрозуміло <https://padlet.com/ovsienkovita/595lztmeste314v2>.

Онлайн зошит – аналог робочого зошита, який створюється в додатку Google диск. З допомогою [online зошита відбувається виконання домашніх](#)

завдань та практичних робіт, формування практичних умінь, а також організація самостійної роботи учнів, контроль їх навчальних досягнень.

2.5. Електронний журнал. Моніторити успішність учня важливо для кожного учасника освітнього процесу. Рекомендуємо розглянути можливості електронного журналу. Завдяки його використанню викладач у будь-який час зможе переглянути теми, які зараз вивчаються, відстежити відвідуваність та переглянути оцінки учня на уроках. Важливо: доступ до електронного журналу має лише викладач. Ще одна перевага: електронний журнал привчає учнів до дисциплінованості з точки зору дотримання дедлайнів. Він обмежений у часі, тому учень налаштовується на те, що має обмежений термін, аби отримати оцінку з певного предмета. Обираючи той чи інший електронний журнал, треба з'ясувати, хто власник/засновник платформи та програмного забезпечення. Однією з таких платформ є [Атомс - електронна платформа](#). Платформа безкоштовна, кваліфікаційна підтримка надана Національним педагогічним університетом імені М.П. Драгоманова під грифом Міністерства освіти і науки України. Для надання електронних журналів цією платформою створюється акаунт закладу освіти, здійснюється реєстрація викладачів, учнів (за погодженням з директором).

Необхідно також звернути увагу на технічну підтримку щодо організації дистанційного навчання засобами служби Microsoft Teams шляхом отримання безкоштовної ліцензії «Office 365 для навчального закладу» плану А1. Технічна підтримка в розгортанні, налаштуванні Office 365 та навчання відповідального в закладі освіти здійснюється корпорацією Microsoft та партнерами.

Microsoft Teams дозволяє створювати класи з автоматично заповненими журналами учнів, завантаженими з інформаційної системи закладу освіти (лист Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти від 15.05.2020 № 260/03-27)

2.6. Інструменти спілкування в дистанційному навчанні

Електронна пошта – це стандартний сервіс інтернету, що забезпечує передавання повідомлень, як у формі звичайних текстів, так і в інших формах (програмах, графіці, звуках, відео) у відкритому чи зашифрованому вигляді. У системі освіти електронна пошта використовується для організації спілкування викладача й учня, а також учнів між собою.

Форум – найпоширеніша форма спілкування викладача й учнів у дистанційному навчанні. Кожний форум присвячений певній проблемі або темі. Модератор форуму реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи

запитаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Програмне забезпечення форумів дозволяє прикріпити різні файли певного розміру. Кілька форумів можна об'єднати в один великий. Наприклад, під час роботи малої групи учнів над проектом створюються форуми для кожної окремої групи з метою спілкування під час проведення дослідження над вирішенням поставленого для цієї групи завдання, потім – обговорення загальної проблеми проекту всіма учасниками навчального процесу (вебконференція).

Чат – спілкування користувачів мережі в режимі реального часу, засіб оперативного спілкування людей через інтернет. Є кілька різновидів чату: текстовий, голосовий, аудіовідеочат. Найбільш поширений – текстовий. Голосовий чат дозволяє спілкуватися за допомогою голосу, що важливо під час вивчення іноземної мови в дистанційній формі. В освітніх цілях, за необхідності, можна організувати спілкування в чатах із носіями мови. Це реальна можливість мовної практики, яка проводиться в межах запропонованої для дискусії проблеми, сумісної проектної діяльності, обміну інформацією.

Відеоконференція – це конференція в онлайн-режимі. Вона проводиться у визначений день і в призначений час. Це – один із сучасних способів зв'язку, що дозволяє проводити заняття у «віддалених групах», коли учні і викладач перебувають на відстані. Отже, обговорення й ухвалення рішень, дискусії, захист проєктів відбуваються в режимі реального часу. Викладач і учні можуть бачити одне одного, викладач може супроводжувати лекцію наочним матеріалом.

Блог – форма спілкування, яка нагадує форум, де право на публікацію належить одній особі чи групі людей. Наприклад, автор (один учень чи група) виконав певне завдання, яке розміщує на сайті свого мережевого щоденника (блогу), потім автор блогу дає можливість іншим учням прочитати і прокоментувати розміщений матеріал. В учнів з'являється можливість обговорення й оцінки якості публікації і коментарів.

Соціальні мережі та месенджери дозволяють створювати закриті групи, чати з тем, завдань, проблем, інформації.

Група у Viber чи Facebook. Досвід *спілкування* з колегами показує, що з учнями вони *спілкуються* найчастіше у Viber-групах. Тому кожен викладач може взяти в класного керівника контакти учнів і створити групу. Кожному викладачу доводиться створити окрему групу. Якщо в учня 12 предметів, то і Viber-груп буде стільки ж. Адже якщо створити загальну, почнеться надзвичайний хаос – у Viber немає можливості хронологічно відстежувати повідомлення, якщо до якогось з меседжів з'являтимуться коментарі. Якщо більшість дітей є у Facebook, можна створити закриту групу саме в цій

соцмережі, вона дає більше можливостей – наприклад, проведення онлайн-трансляцій, а от у Viber доведеться записувати короткі відео, це незручно.

Специфіка дистанційного навчання, що базується на телекомунікаційних технологіях, інтернет-ресурсах і послугах, впливає на способи відбору і структуризації змісту, способи реалізації тих чи інших методів і організаційних форм навчання, що суттєво впливає на функціонування всієї системи. Учень відбирає і оброблює інформацію, висуває гіпотези, ухвалює рішення, спираючись на власні роздуми та бачення проблеми. У центрі пізнання – проблема, яка вимагає її розв’язання. Пізнавальна, мисленнєва діяльність учня дозволяє йому виходити за межі отриманої інформації, будувати нове знання. Роль викладача полягає в тому, щоб допомогти учням, стимулювати їх до самостійних роздумів, відкриттів, нових поглядів на досліджуване явище, предмет. Водночас, викладач і учень залишаються учасниками цього процесу в активному діалозі.

2.7. Платформи для навчання

1. Студія онлайн-освіти для учнів – **EdEra** На цій платформі розміщено 47 безкоштовних курсів на різні теми.

<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERA-OSVITORIA+Math101+2019/about>

2. Безкоштовна підготовка до ЗНО – **Besmart**.

<https://course.besmart.study/podgotovka-k-zno-po-matematike/>

3. Онлайн-курси для учнів і дорослих – **Prometheus**. На платформі є близько 100 безкоштовних онлайн-курсів, серед яких курси підготовки до ЗНО.

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:ZNO+MATH101+2017_T1/about

4. У відкритому безкоштовному доступі онлайн-тренажери з української мови **WebPen.com.ua**.

5. Підготовка до ЗНО **ILearn**. <https://ilearn.org.ua/signup>. На Урок <https://naurok.ua/courses>. **Osvita.ua** <https://zno.osvita.ua/ukrainian/>. ЗНО клуб <https://znoclub.com/angliyska-mova.html>

9. **Я в курсі** <https://info.yavkursi.com/probne-zno> Пробне ЗНО Online від освітньої компанії ЯвКурсі.

10. Підготовка до ЗНО на **YouTube**

https://www.youtube.com/channel/UCv8I9yc_4-jrwUf3SDym2SQ

III. ПЕРЕЛІК ЗАКОНОДАВЧИХ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ У 2020/2021 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

1. Закон України [«Про освіту»](#)
2. Закон України [«Про професійну \(професійно-технічну\) освіту»](#)
3. Закон України [«Про фахову передвищу освіту»](#)
4. Закон України [«Про повну загальну середню освіту»](#)
5. Закон України [«Про професійний розвиток працівників»](#)
6. Закон України [«Про охорону дитинства»](#)
7. Закон України [«Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»](#)
8. Закон України [«Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»](#)
9. Закон України [«Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»](#)
10. Закон України [«Про охорону праці»](#)
11. Закон України [«Про дорожній рух»](#)
12. Закон України [«Про автомобільний транспорт»](#)
13. Закон України [«Про фізичну культуру і спорт»](#)
14. Указ Президента України від 30.01.2020 № 31/2020 [«Про оголошення 2020/2021 навчального року Роком математичної освіти в Україні»](#)
15. [Постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.1999 № 992](#) «Про затвердження Порядку надання робочих місць для проходження учнями, слухачами професійно-технічних навчальних закладів виробничого навчання та виробничої практики»
16. [Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 784](#) «Про затвердження Порядку працевлаштування випускників професійно-технічних навчальних закладів, підготовка яких проводилася за державним замовленням»
17. [Постанова Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487](#) «Про затвердження Порядку підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів»
18. [Постанова Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490](#) «Про затвердження Порядку державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, та атестації їх спеціалістів»

19. [Постанова Кабінету Міністрів України від 05.04.1994 № 226](#) «Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування»
20. [Постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 116](#) «Про затвердження Порядку надання послуг з харчування дітей у дошкільних, учнів у загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах, операції з надання яких звільняються від обкладення податком на додану вартість»
21. [Постанова Кабінету Міністрів України від 22.11.2004 № 1591](#) «Про затвердження норм харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку»
22. [Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800](#) «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»
23. [Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 331](#) «Про затвердження Порядку забезпечення гуртожитками осіб, які здобувають освіту в закладах професійної (професійно-технічної) освіти»
24. [Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 № 627](#) «Деякі питання забезпечення осіб, які здобувають освіту в закладах професійної (професійно-технічної) освіти»
25. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.05.2006 № 419](#) «Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах»
26. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.01.2011 № 59](#) «Про затвердження Інструкції з ведення журналів теоретичного та виробничого навчання учнів професійно-технічних навчальних закладів»
27. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.06.2001 № 459](#) «Про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів (слухачів) з професійної підготовки у професійно-технічних навчальних закладах»
28. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.06.2014 № 688](#) «Про затвердження Порядку проведення вхідного контролю знань, умінь та навичок для осіб, які приймаються на навчання за програмами перепідготовки або підвищення кваліфікації до професійно-технічних навчальних закладів» [t](#)
29. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.04.2015 № 387](#) «Про затвердження Порядку замовлення, видачі та обліку документів про професійно-технічну освіту державного зразка»
30. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 10.12.2003 № 811](#) «Про затвердження Положення про ІВС «ОСВІТА» та Порядку замовлення

документів про базову середню освіту та повну середню освіту, видачі та обліку їх карток»

31. [Спільний наказ Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства освіти України від 31.12.1998 № 201/469](#) «Про Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту»

32. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.05.2013 № 499](#) «Про затвердження Типових правил прийому до професійно-технічних навчальних закладів України»

33. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 № 930](#) «Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників»

34. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.04.2014 № 535](#) «Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів»

35. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.08.2019 № 1133](#) «Про затвердження переліку закладів професійної (професійно-технічної) освіти для організації стажування майстрів виробничого навчання, педагогів професійного навчання та викладачів професійно-теоретичної підготовки та визнання такими, що втратили чинність, наказів Міністерства освіти і науки України від 23.10.2014 № 1199, від 08.10.2015 № 1024, від 14.07.2017 № 1066».

36. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2000 № 582](#) «Про удосконалення методичної роботи в системі професійно-технічної освіти»

37. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.04.2002 № 257](#) «Про затвердження Орієнтовного положення про організацію і проведення виховної роботи в професійно-технічних навчальних закладах Міністерства освіти і науки України»

38. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669](#) «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти»

39. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.05.2019 № 659](#) «Про затвердження Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу»

40. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.12.2018 № 1369](#) «Про затвердження Порядку проведення державної підсумкової атестації»

41. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.12.2015 № 1277](#) «Про затвердження Положення про пробне зовнішнє незалежне оцінювання»

42. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2019 № 1551](#) «Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти»
43. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466](#) «Про затвердження Положення про дистанційне навчання»
44. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2019 № 1552](#) «Про затвердження Положення про інституційну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти»
45. [Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099](#) «Про затвердження Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності»
46. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.06.2013 № 669](#) «Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс професійної майстерності серед майстрів виробничого навчання системи професійно-технічної освіти»
47. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.01.2020 № 54](#) «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти»
48. [Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646](#) «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти»
49. [Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства соціальної політики України від 05.04.2016 № 255/369/132/344](#) «Про затвердження Вимог до закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, та кваліфікаційних вимог до спеціалістів, які здійснюють таку підготовку»
50. Лист Міністерства освіти і науки України від 17.08.2020 № 1/9-445 «Щодо організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти у 2020/2021 навчальному році» <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-osvitnogo-procesu-v-zakladah-profesijnoyi-profesijno-tehnichnoyi-osviti-u-2020-2021-navchalnomu-roci>
51. Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2020 № 1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькуванню)» <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-stvorennya-bezpechnogo-osvitnogo-seredovisha-v-zakladi-osviti-ta-poperedzhennya-i-protidiyi-bulingu-ckuvannyu>

52. [Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2020 № 1/9-441](#) «Щодо неухильного дотримання законодавства»
53. Лист Міністерства освіти і науки України від 13.08.2020 № 1/9-435 «[Щодо організації протиепідемічних заходів у закладах освіти та гуртожитках](#)»
54. Лист Міністерства освіти і науки України від 11.08.2020 № 1/9-430 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році»
<https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-pro-vikladannya-navchalnih-predmetiv-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20202021-navchalnomu-roci>
55. Лист Міністерства освіти і науки України від 05.08.2020 № 1/9-420 «Щодо організації роботи закладів загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році»
<https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-roboti-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20202021-navchalnomu-roci>
56. Лист Міністерства освіти і науки України від 04.11.2019 № 1/9-683 «Щодо підвищення кваліфікації та атестації педагогічних працівників»
http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/66556/
57. Лист Міністерства освіти і науки України від 17.09.2019 № 1/9-581 «Про застосування державної мови в освітньому процесі»
<http://ru.osvita.ua/legislation/other/65639/>
58. Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 22.08.2020 № 50 «[Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку поширенням коронавірусної хвороби \(COVID-19\)](#)»
59. Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 04.08.2020 № 48 «[Про затвердження Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів в гуртожитках в період карантину в зв'язку поширенням коронавірусної хвороби \(COVID-19\)](#)»

Методичне видання

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ
(ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ
У 2020/2021 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ**

Схвалено навчально-методичною радою
Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти
у Сумській області (протокол № 3 від 31.08.2020)

Методичні рекомендації

Редактори:

Кіхтенко І.В., методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Чхайло О.М., методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Ум. друк. арк. 2,2. Підписано до друку 28.08.2020

Оригінал-макет виготовлено в Регіональному інформаційному центрі
Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській
області, вул. Прокоф'єва, 38, м. Суми, 40016,

Тел. (0542) 36 61 46,

E-mail: sumy_nmc_pto@ukr.net

<https://nmcpto.sumy.ua/>

Видруковано в Регіональному інформаційному центрі Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

